

Περὶ τῶν εἰς Κρήτην ἀποστελλομένων προβλεπτῶν γενικῶς βλέπε καὶ ΣΤ. ΞΑΝΘΟΥΔΙ-ΔΟΥ, *Ἡ Ἑνετοκρατία ἐν Κρήτῃ καὶ οἱ κατὰ τῶν Ἑνετῶν ἀγῶνες τῶν Κρητῶν*, Ἀθῆναι 1939, σελ. 15. Περὶ προβλεπτῶν ὅμως καντζιλαρίας δὲν κατώρθωσα ν' ἀνεύρω τι. Τοῦτο ὀφείλεται πιθανώτατα εἰς τὴν παντελῇ σχεδὸν ἔλλειψιν ἐκδεδομένων πηγῶν τῆς ἱστορίας τοῦ ἰταλικοῦ καὶ ἰδίως τοῦ ἑνετικοῦ δικαίου ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τὸ ἀνέκδοτον τῶν ἑλληνι-κῶν πηγῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν Ἑλλάδι. Ἄν ὁ τοιοῦτος προβλέπτης εἶχε σχέσιν τινά, ἔστω καὶ ἀπωτέραν, μὲ τὸν *custos cancellariae*, ὅστις ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἔπαυσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ εἶναι ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλὰ δημόσιος παππικὸς λειτουργός, ἐκλεγόμενος ἐκ τῶν γραφέων καὶ τῶν *abreviatores*, ἐκτελῶν χρὴ συνδέσμου μεταξὺ τῶν διαφόρων δημοσίων ὑπηρεσιῶν (βλέπε H. BRESLAU, *Handbuch der Urkundenlehre für Deutschland und Italien*, 1, 2 Aufl. Leipzig 1912, σελ. 292), δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ. Πάντως καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ προβλεπτής καντζιλαρίας ἀπετέλει εἰς τινὰς περιπτώσεις ἀρχὴν εἴτε καὶ γενικῶς εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους τοῦ Ἰονίου ἢ τοῦ Αἰγαίου, αὕτη ἔχει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοὺς Ἑνετούς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅμως, εἰς ἣν ἀνά-γεται τὸ παρὸν ἔγγραφο, δὲν νομίζω ὅτι ἦτο δυνατόν ὁ τοιοῦτος προβλεπτής νὰ εἶναι περιβεβλημένος μὲ ἰδιαιτέρας τινὰς ἐξουσίας ἢ ν' ἀπετέλει ἰδιαιτέραν κατηγορίαν συμ-βολαιογράφου διὰ τοῦτο πιστεύω ὅτι ὁ προβλέπτης(ς) τῆς καντζιλαρίας ταυτίζεται μὲ τὸν *καντζιλιέρην*, ἥτοι τὸν συμβολαιογράφον. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ τίτλου προβλεπτής δὲν ἔχει ἀξίαν. Ἀποτελεῖ ὑπόλειμμα ἀναμιμνήσκον ἀμυδρῶς τὴν πάλαι ὑπάρξασαν ἀρχὴν. Ἄν ἐπομένως ὅσα ἀναπτύσσω ἀνωτέρω δὲν ἀφίστανται πολὺ τῆς πραγματικότητος, τὸ παρὸν ἔγγραφο εἶναι ἐπίσημον, δηλ. *καντζιλερικόν*, ἄρα συμβολαιογραφικόν, ὅπερ συνετάχθη καὶ ὑπογράφεται ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ δύο μαρτύρων (περὶ ὧν βλέπε 13).

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφο δίδεται ἡ ἐξήγησις ὅτι ὁ τόκος πρὸς τὰ δέκα ἔντεκα τὸν καθέκαστον χρόνον εἶναι ἥγουν. δέκα. τὰ. ἑκατὸ (στίχ. 6 8).

Τὸ δάνειον συνάπτεται ὡς *σίγουρα τῆς γῆς*, περὶ ὧν βλέπε 13.

Ἄξιοπαρατήρητον εἶναι ἐπίσης, ὅτι ὁ ὀφειλέτης δηλοῖ ὅτι τὰ ὡς δάνειον διδόμενα χρήματα ἔλαβε *χειροδοτῶς* (στίχ. 3). Οὕτω καὶ ἐν 55 στίχ. 5: *ἔλαβον χειροδοτῶς*. Βλέπε ἐπίσης 26 καὶ 61. Τὸ *χειροδοτῶς* τοῦτο φέρει αὐτομάτως εἰς τὴν μνήμην τὸν ὅρον διὰ *χειρὸς ἐξ οἴκου*, τὸν ἀπαντῶντα εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς παπύρους τῆς Αἰγύπτου. Βλέπε π.χ. P.S.A., 21, 8 καὶ 22, 11-12, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου βλέπε τὸν ἐκδότην G. A. PETROPULOS, *Papyri Societatis Archaeologicae Atheniensis*, Ἀθῆναι 1939, σχόλιον εἰς 21, στίχ. 8, σελ. 138, καὶ 22, στίχ. 11-12, σελ. 146. Καὶ ἐνταῦθα τὸ *χειροδοτῶς* σημαίνει ὅτι «ἔλαβεν ἀπὸ τὰ χέρια του» καὶ ὄχι μέσῳ ἄλλου προσώπου ἢ καταστήματος.

1=τὴν σήμερον ἐνεφανίστη εἰς. τὸ. ὀφικιον

2 τῆς. καντζιλαρίας. ὁ νικολῆς σφήκας

3 χιώτη(ς). καὶ. ὁμολογεῖ. ὅτι. ἔλαβε. χειροδοτῶς

- 4 ἀπὸ τόν. σιόρ. ἀντώνιον. νικολάκη. γρυ-
 5 πάρη. γροσία(ν). τὸν ἀριθμόν. διακόσα
 6 ἦτοι ρ 200: μὲ τὸ διάφορο. σίγουρα τῆς. γῆς. πρὸς
 7 τὰ δέκα. ἔ(ν)τ(ε)κα τὸν καθέκαστον
 8 χρόνο. ἤγουν. δέκα. τὰ. ἑκατό. καί. δια κά-
 9 θε. καιροῦ. ἔνδειξι. ἐγεγόνει. τὸ παρόν. πα-
 10 ρακαλώ(ν)τας. νὰ τὸ ὑπογράφουν. καὶ ἀξιόπι-
 11 στοι. μάρτυρες. εἰς ἀσφάλειαν.

2^a X. 12=νικόλαος παλαιὸς μάρτυς

3^a X. 13=παναγιώτης σπεράζης μάρτυς

1^a X. 14=Ἰω(άννης) μάτζης. καὶ προ-

15 βλέπ(ι)τη(ς) τῆς καν-

16 τζιλαρίας. ἔγραψα

17 καὶ οὕτως. μαρτυρῶ

Verso

1^a X. 1=ὁμολογία(ν). τοῦ νι-

2 κολῆ σφήκα

3 διὰ ρ 200

61

Ἴσον τῆς ὁμολογίας Λουκάκη Δακορώνια

Χάρτης δίφυλλος
 0,270×0,200

1807, Ἰανουαρίου 1
 Σαντορίνη

Ὁ Λουκάς Ντακορώνιας δανεῖζεται παρὰ τοῦ Νικολάκη Ἀντωνίου Γρουπάρη καὶ δὴ ὡς «σιγοῦρα τῆς γῆς», τὸ ποσὸν τῶν τεσσάρων χιλιάδων ὀκτακοσίων ἐνενήκοντα γροσίων μὲ τόκον δέκα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως, ὑποσχόμενος δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς περιουσίας ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν δανειστὴν κεφάλαιον καὶ τόκους εἰς πρώτην αὐτοῦ ζήτησιν ἄνευ ἀντιρρήσεως καὶ ἀντιλογίας. Εἰς πίστωσιν δὲ δίδει ὁ ὀφειλέτης τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ ἰδιοχείρως, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ἐνώπιον οἰουδήποτε δικαστηρίου.

Ὁ δανειστὴς εἶναι γνωστός. Εἶναι ὁ Νικολάκης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντωνίου Γρουπάρη, ὅστις ἐν ἔτει 1792 δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐν τῇ ζωῇ. Ἄλλως τε, ὡς ἐλέχθη ἐν 50 καὶ 59, αὐτὸς προσηγορεύετο τζελεπῆς ὡς ἐν τῷ παρόντι (στίχ. 4). Ὁ ὀφειλέτης ὅμως Λουκάς Ντακορώνιας εἶναι ἄγνωστος. Ἡ Θήρα εἶχεν ἐπὶ ἐνετοκρατίας τρεῖς οἰκογενεῖας ἰσπανι-

